

אדמו"ר מהר"ש בד"ה מי כמוכה⁵⁶, שכל הענינים שבעולם הזה אינם אחיות עינים ח"ו, אלא הם מציאות אמיתית, כמ"ש⁵⁷ בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. והיינו, שמצד הצמצומים אפשר שתהי' נתינת מקום לענין של אחיות עינים כו', אבל האמת היא שמציאות הכל היא המציאות האמיתית, מי כמוכה באלים הוי"ש⁵⁸, דאין עוד מלבדו⁵⁹. ובזה מבאר כ"ק אדמו"ר מהר"ש בדרוש הנ"ל, שגם בעולם הזה התחתון (שנבאר ע"י ריבוי צמצומים) נמצא עצמותו ומהותו ית' ממש. וכמבואר בתורה אור ד"ה פתח אליהו⁶⁰ שהמאור הוא בהתגלות, ולכן אפילו תינוקות יודעים שיש שם אלוהי מצוי כו', והו"ע שם שמים שגור בפי הכל⁶¹ (כמבואר בארוכה יותר בדרושי אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע⁶², ובדרושי כ"ק מו"ח אדמו"ר⁶³), והיינו, שהתגלות העצמות היא בעוה"ז התחתון. וזהו גם מה שפירש אדמו"ר הזקן⁶⁴ במאמר רז"ל⁶⁵ על הפסוק⁶⁶ מי כהו' אלקינו בכל קראינו אליו, אליו ולא למדותיו, שהכוונה היא לעצמותו ומהותו ית', והרי כוונת הקטנים ועמי הארץ והנשים בתפלתם היא לעצמותו ומהותו ית', וכמאמר⁶⁷ אני מתפלל לדעת זה התינוק, שתפלת התינוק היא אל העצמות, אליו ולא למדותיו, ובאופן דבכל קראינו אליו, כדאיתא בתניא⁶⁸ שענין הקריאה הוא כבן הקורא לאביו, ויתר על כן, כאדם הקורא לחבירו.

ז) **וע"פ** כל הנ"ל יובן תוכן ענין מעשינו ועבודתינו בדרא דעקבתא דמשיחא, שדוקא בהיותנו בזמן כזה אשר החושך יכסה ארץ⁶⁹, בתכלית הצמצום, הנה שם גופא ממשיכים עיקר שכינה למטה, היינו לא רק שכינה סתם, אלא עיקר שכינה, עצמותו ומהותו ית' (וכנ"ל

56) סה"מ תרכ"ט ע' קמג [קנה] ואילך.
 57) בראשית א, א.
 58) פרשתנו טו, יא.
 59) ואתחנן ד, לה. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 202 הערה 86.
 60) יד, ריש ע"ב. וראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' יב. ענינים ע' סח. ע. ועוד.
 61) ראה גם שערי תשובה ח, ב. תו"ח מקץ עד, ג. שער האמונה ו, א. ועוד.
 62) הגהות לד"ה פתח אליהו תרנ"ח ע' נב. סה"מ תרנ"ד ע' מג. תר"ס ע' מג. עזר"ת ע' קיג.
 63) סה"מ תרפ"ט ס"ע כג ואילך. וש"נ.
 64) הובא במכתב כ"ק אדמו"ר מהור"י צ (אג"ק שלו ח"ג ע' קמד ואילך. סה"מ תש"ט ע' 100. נעתק ב"היום יום" יא תשרי). וראה ד"ה באתי לגני וד"ה ויהי בשלח תשכ"א (תו"מ סה"מ באתי לגני ח"ב ע' שפו ואילך. ע' שצו ואילך. ע' תה ואילך).
 65) ספרי — הובא בפרס שער לב (שער הכוונה) פ"ב.
 66) ואתחנן ד, ז.
 67) שו"ת הריב"ש סקנ"ז. הובא בשרש מצות התפלה פ"ח.
 68) ספל"ז.
 69) ישע"י ס, ב.